

Картинки згодом додадуться

Стратегія, тактика й ефективність спілкування

Слово дня: донині, гудити, пащекувати Спілкування стає ефективним, коли мовець розуміє, чого хоче досягти, і добирає відповідні кроки.

Що об'єднує ці репліки?

1

«Доброго ранку! Прокидайся, синочку!»
турбота

2

«Він чудовий! Я пишаюся, що зможу надати тобі стипендію»
похвала

3

«**Згода**, коли щось вийде з вашої затії, я буду вам добрим помагачем»

Яку мету переслідує мовець у кожній репліці?

Дивіться на тон, на адресата і на те, що мовець хоче отримати у відповідь.

Мовленнєва поведінка та її складники

Мовленнєва поведінка 1

Сукупність мовленнєвих вчинків, що визначають характер, спосіб життя й культуру людини.

вияв
у вчинках

Стратегія 2

Планування низки мовленнєвих дій, спрямованих на реалізацію комунікативної мети.

питання
чого досягти

Тактика 3

Динамічні мовленнєві одиниці оперативного реагування на ситуацію.

питання
як саме діяти

Мотиви й настанови 4

Суть стратегій визначають мотиви, потреби й настанови мовця.

підстава
чому так дію

Стратегія: мета й мотиви

Означення

Стратегія є плануванням мовленнєвих дій для реалізації комунікативної мети.

Від чого залежить

Суть стратегій визначають мотиви, потреби й настанови мовця.

Перевірка результату

«Якою б чудовою не була стратегія, час від часу потрібно дивитися на результати» (В. Черчилль).

Стратегія і тактика

Стратегія

те, чого ви хочете досягти

планування мовленнєвих дій

мотиви, потреби, настанови

напрям

визначає

план і реакція

Розмова

коригує

Тактика

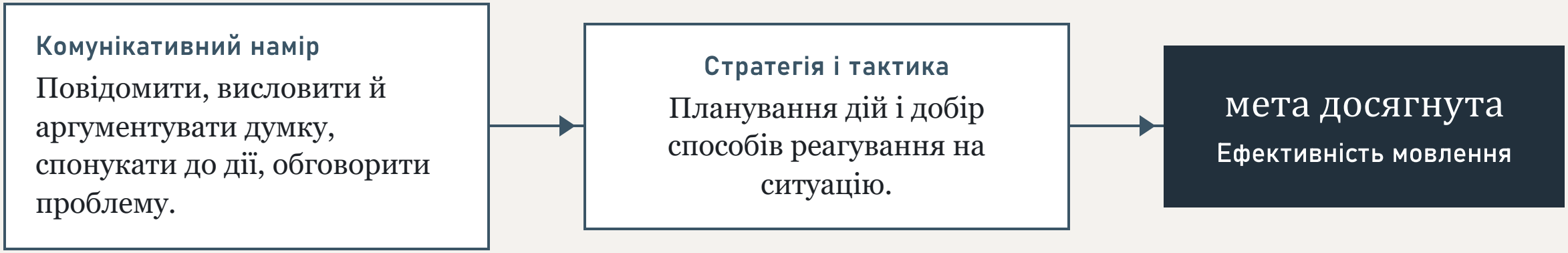
те, у який спосіб ви це робите

оперативне реагування на ситуацію

конкретні мовленнєві одиниці

крок

Від наміру до результату

Ефективність мовлення полягає в досягненні промовцем поставлених цілей.

Кооперування й конфронтування

Ознака	Кооперування	Конфронтування
Мета	порозумітися й зберегти стосунки	перемогти, підкорити, дискредитувати
Стратегії	ввічливість, щирість, довіра, компроміс	напад, образа, агресія, примус, суперництво
Тактики	пропозиція, порада, похвала, згода, комплімент	наказ, погроза, знущання, звинувачування
Приклад	«Він чудовий! Я пишаюся, що зможу надати тобі стипендію»	«Радій, радій — дорадієшся!» (Ю. Сангал)
Умова	позитивні моральні настанови	немає позитивних моральних настанов

> Моральна настанова є готовністю діяти згідно з нормами про добро і зло.

Знайдіть конфронтування

1. Прочитайте репліку й визначте її мету «Гей, новенький! Ти, кажуть, петраєш у компах? Принеси путящий антивірус!»

2. Прочитайте репліку й визначте її мету «Як тобі не соромно!» — жартома посварила подругу Інна

3. Прочитайте репліку й визначте її мету «А ти не закохуйся в тих дівчат, за якими хлопці всього класу табуном бігають. Мабуть, ти легко піддаєшся впливу інших»

ПІДКАЗКА

Дивіться на тон, наказовий спосіб і на те, чи залишають вам вибір.

Три помилки за Конфуцієм

1

Говорити раніше, ніж потрібно

2

Сором'язливість, коли треба говорити

3

Говорити, не спостерігаючи за слухачем

- Беріть слово тоді, коли вас готові слухати.
- Стежте за реакцією слухача під час розмови.
- Не бійтеся говорити, коли питання стосується вас.

Двозначні тактики

Обман і лестощі

Обман, іронія й лестощі можуть бути і жартом, і маніпуляцією.

Обіцянка й мовчання

Обіцянка й мовчання здатні заспокоїти людину або приховати правду.

Запитання й прохання

Запитання, прохання, зауваження і спонукання залежать від мети мовця.

Ненормативно й нормативно

Що хочемо сказати	Хибний варіант	Нормативний варіант
надмірна самовпевненість	бахвальство	пиха, зарозумілість (бахвальство тут зайве)
забезпечене життя	благополуччя	добробут (благополуччя є калькою)
уточнення питання	вияснення питань	з'ясування питань (вияснення є калькою)
запрошення гостей	милості прошу	широко запрошую (милості прошу є застарілим)
людина, що йде вулицею	пішохід	перехожий (пішохід означає учасника дорожнього руху)
велика кількість помилок	багаточисленні помилки	численні помилки (багаточисленні є калькою)

> Ці пари взято з рубрики «Екологія слова». Ліворуч стоїть значення, праворуч нормативне слово й пояснення, чому калька хибна.

Виправте репліки

1. Прочитайте репліку й знайдіть образливе слово «Треба мені цих недоїдків?»

2. Прочитайте репліку й знайдіть зневажливу оцінку людини «Хоче пожаліти мене, нікчема»

3. Перебудуйте репліку так, щоб зберегти повагу до співрозмовника «Я твоєї жалості не потребую»

ПІДКАЗКА

Замініть осуд на опис власних почуттів, і тон зміниться.

Вчинок і подія

Мовчання 1

На запитання «Хто в кого списав?» обидва учні змовчали.

ВИЯВ
мовчання

Свідома дія 2

Андрій Жовтоног 7 годин тримав брата на плечах у крижаній воді.

ВИЯВ
дія

Слово підтримки 3

«Я вірю в тебе!» Чотири слова додали сил, уселили віру й змінили життя.

ВИЯВ
висловлення

Ціна слова 4

«Я ціную тебе як працівника» — ці слова Тіма Сендерса врятували колегу.

ВИЯВ
висловлення

Бездіяльність 5

Сцену жорстокого побиття однокласниці спостерігав натовп допитливих школярів.

ВИЯВ
бездіяльність

Вчинок і подія 6

Вчинок — свідома дія, мовленнєва подія — факт мовленнєвої активності.

ОЗНАКА
свідомість

Коли «ні» є вчинком

1. Пропозиція «Ходімо у вихідний на прогулянку в парк»
2. Пропозиція «Ми вирішили оголосити бойкот однокласникові, щоб провчити. Ти з нами?»
3. Пропозиція «Хочеш, зателефонуємо твоїм батькам, скажемо, що з тобою сталася біда. Перевіримо, чи люблять вони тебе»

ПІДКАЗКА

Приймаючи рішення, пам'ятайте, що в цю мить є ціннішим для вас.

Що таке стратегія?

Яке означення відповідає стратегії мовленнєвої поведінки?

А	Планування мовленнєвих дій для реалізації комунікативної мети
Б	Оперативне реагування на ситуацію
В	Сукупність мовленнєвих вчинків людини
Г	Конкретний факт мовленнєвої активності

Яка тактика кооперування?

Яка з тактик належить до кооперування?

А	Наказ
Б	Погроза
В	Похвала
Г	Знущання

Ефективне спілкування

Оберіть одне завдання

- Випишіть фрагмент літературного твору й перебудуйте так, як би вам хотілося, щоб поводилися герої.
- Підготуйте проєкт «Відмова в нашому житті».
- Намалюйте дерево своїх звичок і позначте гарні та погані звички різними кольорами.
- Напишіть листа рідним або друзям з подякою за їхні мовленнєві вчинки, спрямовані на добро.

Голуб, Новосьолова, 10 клас, с. 71, 74